

A Fidesz a forradalomban

Kövér László a „láncchídi csatáról”, alapszerződésről, demokráciáról

– Milyen emlékei vannak gyerekkora március 15-éről?

– Ahogy mások, mi is az iskolákban ünnepeltük március 15-ét, Pápán nőttem fel, az ilyen kis városokban semmi rendkívüli nem történt az ünnepen. Virágot vittünk a református templom melletti '48-as emlékműhöz és, a kastély előtti Petőfi-szoborhoz. A középiskolában, már első sorunkban figyelmeztetett az osztályfőnökünk, vigyázzunk, nehogy bajba keveredjünk. Ezt mi tökéletes értetlenséggel fogadtuk, mert nem tudtunk azokról a budapesti eseményekről, amelyek következtében néhány középiskolást kizártak az iskoláikból, csak később kezdtünk eszmélni, azaz felmértük, mi is a jelentősége március 15-ének.

– Beszélhetünk-e a márciusi ifjak és a fiataldemokraták történelmi szerepének – hogy nagy szóval is mondjuk: küldetésének – hasonlóságáról?

A Fidesz az egyetemi szakkollegiumi mozgalmakból és részben a honismereti klubmozgalmakból nőtt ki. Az alapító tagok egyetemisták voltak. 1979-ben már, amikor az egyetemet kezdem, hagyomány volt, hogy március 15-ei hivatalos ünnepségek mellett vagy éppen azokkal szemben az egyetemisták, főiskolások egy bátrabb, vagy talán politikailag tudatosabb része a maga által választott koreográfia szerint ünnepelt. Sétánk a Petőfi-szobornál kezdődött, aztán a Batthyány-örökmécsesnél és a Kossuth-szobornál, aztán a Bem téren folytatódott, majd a Kölcsey-szobornál ért véget. Vonultak velünk persze az idősebb

nemzedékekhez tartozók is, 50-60 éves emberek. Énekeltük a Himnuszot, a Szózatot, Kossuthnótákat, persze, a Székely Himnuszot is. Ezeknek az ünnepléseknek volt egy ki nem mondott, de teljesen egyértelmű és határozott ellenzéki tartalma, amit meg is erősítettek a civilruhás és egyenruhás rendőrök, akik a néhány száz fős csoportjainkat kísérték. Mindig volt bennünk valamiféle izgalom, ez a huszonevesekre annyira jellemző izgalom, ami akkor látszik legjobban, ha megpróbálják elhelyezni magukat a világban, és lázadnak a fennálló rend ellen. Ünnepléseink békések voltak az 1986-os „Láncchídi csatát” nem számítva, amikor is a hidra szorított menet tagjait megverték a rendőrök. Hogy az igazi választ is elkezdjem, összevethetjük-e magunkat, a Fideszt a márciusi ifjakkal, megkockázatom: igen, hasonlóan egymásra. Természetesen mások a történelmi körülmények, mint akkor. Az ifjúság ugyanazt a szerepet vállalta 1988-ban, mint 1848-ban. Szerepsére nem kellett elvéreznünk a csatamezőn. Ugyanakkor ugyanaz a kérlelhetetlen radikalizmus és kompromisszumképtelenség jellemezte a Fideszt az előző rendszerrel szemben, mint ami a márciusi ifjakat. A különbség abban érhető tetten, hogy a '48-as ifjaknak nem volt módjuk szembesülni a dilemmával: miként kell viselkedni, mit kell tenni egy konszolidált, demokratikus rendszerben? Mi átléptünk egy új berendezkedési formába, ahol kevésbé harcias és egészen másfajta magatartásformákkal lehet hatni, mint 1848-ban vagy utána. Nagyon sok-

szor kérték számon a Fidesztől a radikalizmust, azt mondták, elkanyarodtunk az eredeti értékeinktől, unalmas, nyakkendős urak lettünk. A kezdet kezdetén, amikor meg nem ilyenek voltunk, a nyakkendőt hiányolták. Mi nem szégyelljük változásunkat. Ezelőtt hét évvel a Fidesz is, meg minden, amit csináltunk nagy kaland volt. Ma már többségünknek gyereke van, egy, kettő vagy akár három is, felnőtünk, másféle felelőségek mozgatják életünket, mint korábban.

A teljes elutasításnak, a kompromisszumképtelenségnek addig volt értelme, amíg működött az a rendszer, amiben másként nem is lehetett politizálni. Mi nem tudtunk, nem is akartunk azzal a rendszerrel kiegyezni, mi annak egészét, legitimitációját vontuk kétségbe. Az 1990-es választások után a Fidesz radikalizmusa nem jelenthette a fennálló rend szembeni teljes elutasítást, hiszen éppen ezért, az új rend megszületéséért dolgoztunk addig. Az úgynevezett taxisblokádot például az SZDSZ a kormány megbuktatására akarta felhasználni, a Fidesz, miközben bírálta a kormányt, jóval visszafogottabb, az alkotmányosság betartására hivatkozó álláspontot képviselt. Ha úgy tetszik, a kormány mellé állt, mert féltette azt az új és nagyon sérülékeny társadalmi berendezkedést, amiért – állítólag – mindannyian szövetkeztünk. Radikalizmusunk az előző kormány idején gesztusainkat és mondatainkat jellemezte inkább. A lényegyet tekintve, tartalmi értelemben nem voltunk radikális ellenzék.

Folytatása a 12. oldalon

A Fidesz a forradalomban

„Lánchídi csata”, sajtószabadság, demokrácia

Folytatás az 5. oldalról

– A magyarság szabadságvágya nem csak 1848-ban lobbantott forradalmi tüzeket.

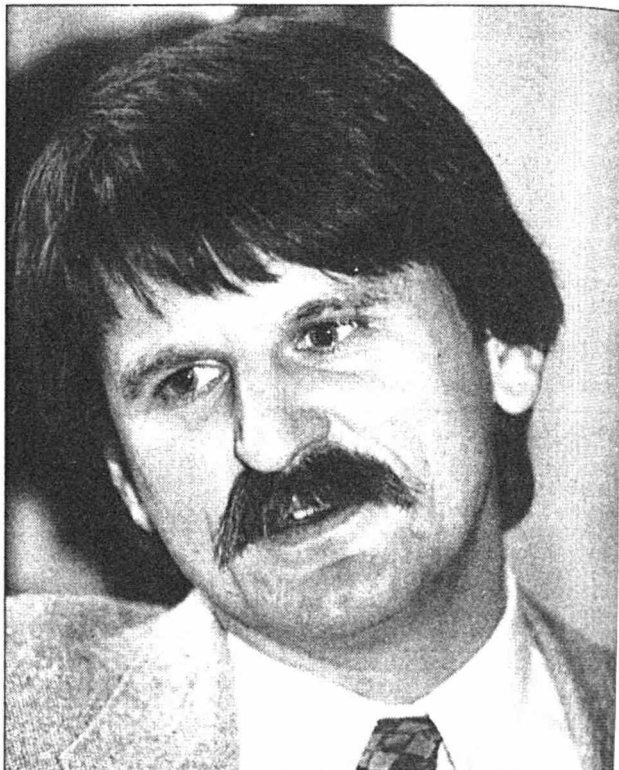
– Számomra nyilvánvaló, hogy az 1848-as forradalom előképe az 1956-osnak. Azt gondolom, annak ellenére, hogy októberben volt, az '56-os forradalom is a magyar tavaszhoz tartozik, ha már ilyen történelmi szimbólumokat próbálunk használni, és ennek az évknek logikus folytatása az 1988–1990 közötti két év. 1848 és 1956 közötti történelmi ív meglétét sok minden igazolja – a két esemény sorrendjének különbsége ellenére is. A '48-as forradalmárokat mozgató alapeszmények: a demokratikus rend megteremtése, a szabadságjogok kiteljesítése jelentették az '56-os forradalom alapjait is, mint ahogy ezeket az eszméket vallották azok az értelmiségi mozgalmak is, amelyek a változást sürgették 1988–90 között. Az 1988–90 közötti időszak politikai szónoklataiban gyakran feltevődött a kérdés: vajon elértük-e már azt, amit a márciusi ifjak akartak? Sajtószabadság, parlamentáris demokrácia, az ország függetlenségének visszanyerése, idegen csapatok kivonása és a nemzet új béli vállalása, azaz a határon túli magyarokat egyértelműen, az állami politika szintjén a nemzethez tartozónak tekintjük-e.

– 1989 tavaszán egy sokak számára ismeretlen fiatalember ki mondta, hogy addig nem lehetünk szabadok, amíg függetlenségünket vissza nem szerezük.

– Orbán Viktor 1989. június 16-án, a Nagy Imre-temetésen mondott beszédét én a Fidesz másodszeri megszületése napján tartom. Az 1988 március 30-ai Fidesz-alakulólétszámáról – egy szűkszavú rendőrségi közleménytől eltekintve – a sajtó hallgatott, erről így kevesen tudhattak, a júniusi Orbán-beszédet viszont milliók hallhatták, láthaták. Orbán beszéde nemcsak a Fidesz, hanem az ország szempontjából is nagyon-nagy jelentőségű, hiszen bizonyos, súlyos és történelmi szavak először mondták ki ekkora nyilvánosság előtt. Felszabadító hatású élmény volt, mert tapasztaltam, fiatalokra és idősebbekre elementális erővel hatott. A beszéd két legfontosabb gondolata, hogy olyan kormányt kell választani magunknak, amelyik haladéktalanul megkezdi a tárgyalásokat az orosz csapatok kivonásáról, a másik pedig máig élő gondolat, hogy 1956-ban

nem csupán a forradalom bukkant el, hanem a szabadon élhető élet lehetősége is, a távlatosság, hogy normális életet biztosítsunk magunknak, és jónéhány nemzedék jövője is így sirba került. A távlatvesztésről, az elémészett jövődökről szóló gondolat, szerintem, fontosabb volt az előzőnél, bár kevésbé tűnt radikálisnak. Amikor ma szembesülünk a kiábrándultságokkal, amik az elmúlt négy évhez kötődnek, hogy rengetegen csalatkoztak várakozásaikban,

– A sajtónak 1848-ban és az 1988-90-es változásokban is meghatározó szerepe volt. És 1990 után? – Közhellyel válaszolok: a sajtó hatalom, ha jelzót is biggyesztek elé, nagy hatalom. Ezt minden politikusnak illik tudni. A sajtószabadság azonban értéksemleges kategória. A sajtóhatalom nem legitím hatalom, a szemnek abban az értelmében nem az, hogy az újságírókat nem választják, mint a politikusokat. Némely vélemény szerint a sajtót az olvasók legitimálják, ezzel én

FOTÓ: CSER ISTVÁN

Kövér László: Elértük-e már, amit a márciusi ifjak akartak?

talán jó visszaemlékeznünk erre a mondatra, mert ez hitelesen bizonyítja, hogy 1989-ben mi a magunk eszével, felkészültségével tisztán láttuk, hogy erre az átalakulásra a mi generációnk, a mi jövőnk is rá fog menni.

– Mit gondol a március 15-i nemzeti ünnep küszöbén a március 20-án Párizsban esetleg megkötendő alapszerződésről?

– Növekvő optimizmussal – ami természetesen különbözik attól a kincstári optimizmustól, amit a mai magyar közügy szakértői és politikusai közvetítenek felénk – tehát növekvő optimizmussal mondom: azt hiszem, nem lesz alapszerződés. Nem lesz, mert azok a partnerek, akikkel nekünk ezt a szerződést meg kéne kötnünk, teljesen más politikai kultúrát mondhatnak a magukénak, mint a miénk. A másság önmagában még nem lenne baj, de ez a politikai kultúra sokkal messzebb esik az európai normától, mint a miénk. Sokkal kevésbé megbízható, szótartó és sokkal kevésbé képes elfogni, hogy a világ új korszakba lépett, amiben – sok minden más változás mellett – a különböző kisebbségek autonómiája, jogai, kulturális kibontakozási lehetőségei, vagyis ezek biztosítása a demokrácia, a kül- és belpolitikai stabilitás előfeltétele. Az utóbbi napok eseményei szerint a magyar kormány is észrevehette, hogy valóban az orránál fogva próbálják vezetni. Kétséges, hogy bármilyen szövegű alapszerződést a partnerek betartanának. Azt gondolom, napról-napra csökken az alapszerződések megkötésének esélye. Ez rövid távon hasznos, mert ma csak egy rossz alapszerződést lehetne kötni. Hosszú távon, gondolom az esély viszont nem szállt el. Sok-sok éves, talán sok évtizedes aprómunkára lesz szükség, hogy az országaink közötti feszültségeket civilizáltan rendezhessük. Először az építőkövetek kell felhalmoznunk ahhoz a házhoz, amit aztán majd az alapszerződéssel kell betetőzni. Furcsa ez a kép, de ezt használom. Az alapszerződés egy normális, jószomszédi kapcsolatrendszer betetőzése kell legyen.

nem értek egyet. Ha ugyanis így lenne, akkor a legszélsőségsébb, leguszitóbb lapokat legitimálhatná az olvasótábor. Ráadásul ma már egy újság létének vagy megszűntének nem az olvasótábor nagysága az egyetlen előfeltétele, hanem hogy milyen gazdasági és politikai érdekcsoportok állnak egy-egy orgánum mögött, azaz kik és mennyi fizetett hirdetés tudnak a lapba bevinni, vagy állják-e a lap veszteségeit. Az újságíróknak éreznie és tudnia kell azt az iszonyatos erkölcsi felelősséget, ami sokkal nagyobb, mint a politikusoké, hiszen a politikusokat négy évente el lehet zavarni, az újságírókat nem. A mai napilapokat átlapozva, rádiót hallgatva, televíziót nézve meglepődve tapasztalom, mintha nem is lett volna Magyarországon kormányváltás tavaly. A magát korábban „függetlennek” valló médiumunkásokról lassan kiderült felhőtlen MSZP–SZDSZ-szurkolók. Mintha az elmúlt nyolc hónapban a kormány tökéletesen működött volna, folytatódik az elmúlt négy év ostromozása, és folytatódik az ellenzék rugdosása. Persze ezen sincs mit keseregni. Ahogy a politika, úgy a sajtó erkölcsi, szakmai állapota is tükrözi az ország közállapotát. Amilyen az ország, olyan az újságjai. Olyan a rádiója, olyan a tévéje. Az már más kérdés, vajon a magukat értelmiségieknek tekintő politikusoktól vagy tollforgatóktól elvárható-e, hogy magasabbra helyezték önmaguk számára a mércét. Szinte határtalan türelem, empátia és bizalom kell mindannyiunknak – az újságíróknak is persze –, hogy végre európai emberekhez méltó politikai kultúrát, azaz szabadságot teremthessünk magunknak itt, Európában, Magyarországon.

– Milyen emlékei lesznek a gyerekeinek az idei március 15-éről?

– Elviszem a gyerekeimet a március 15-i ünnepségekre, igaz, kicsik még, de érzékké a nemzeti ünnep melegét, lássák fényét, és hogy tudják, mi történt 1848-ban, legyenek ezáltal fogékonyabb történelemértők, mint mi. Hogy ők tudják majd később is: mi történt, mi történni velünk.

Dippold Pál